

Energie Verslag Nederland 1993

Energiedistributie

Award voor PGEM	2
ENERCOM	2
Energiecertificaat huizenbezitters	2
Financiële beloning voor energiebesparing	2
Fusies	3
Joint venture bouw AVI-Moerdijk	3
Nieuwe MAP	4
Sanering terrein voormalige gasfabrieken	5
Spaarlampenactie	5
Subsidie op energiezuinig witgoed	5
Subsidies energiebesparing	5
Tussenevaluatie MAP	6
Warmte/kracht	6
Windenergie	7

Award voor PGEM

De PGEM ontvangt in oktober van een Canadese overheidsorganisatie de internationale 'Utility Award on residential solar water heating'. De PGEM krijgt deze prijs vanwege haar actieve promotie van de zonneboiler, door voorlichting en financiële ondersteuning.

ENERCOM

Negen mono-gasbedrijven steken in 1993 de koppen bij elkaar en richten in mei de Coöperatieve Energie Combinatie ENERCOM op, twee horizontaal geïntegreerde energiebedrijven treden later toe. Het initiatief kan geplaatst worden tegen de achtergrond van onder andere de ontwikkelingen en reorganisaties in de energiedistributiesector en de nieuwe taken op energiebesparingsgebied, waarbij in eerste instantie de gasbedrijven toenemende behoefte kregen elkaar te ontmoeten, gedachten uit te wisselen over de toekomstige positie en bepaalde activiteiten samen op te pakken. Het betreft kleinere lokale en regionale energiebedrijven die 'verankerd' zijn in de eigen regio en markt, met als klanten vooral kleinverbruikers en slechts in geringe mate industriële grootverbruikers.

Doel van ENERCOM is de belangen van de bedrijven op het gebied van energiedistributie en markt- en klantgerichte activiteiten te behartigen. Activiteiten en verwerving van nieuwe kennis op bijvoorbeeld het gebied van innovatie, marketing, inkoop en voorlichting wil men ondernemen door vrijwillige samenwerking op basis van inschrijving. Concrete activiteit is de samenwerking met de Gasunie in het kader van het Marketingplan Openbare Gasvoorziening. Momenteel neemt de coöperatie bijna 30% van de binnenlandse gasomzet voor haar rekening. Andere bedrijven hebben ondertussen ook belangstelling getoond.

Energiecertificaat huizenbezitters

EnergieNed introduceert in 1993 een handboek met aanwijzingen op grond waarvan distributiebedrijven een energiecertificaat kunnen verlenen. Het certificaat moet huisbezitters stimuleren tot het nemen van energiezuinige maatregelen in eigen huis, zoals verschillende vormen van isolatie, een energiezuinige ketel en dubbele beglazing. Na beantwoording van een vragenlijst of bezoek van het distributiebedrijf kan bij voldoende getroffen maatregelen een certificaat worden verkregen.

Financiële beloning voor energiebesparing

De EGD start het voorjaar van 1993 met een experiment waarbij onderzocht wordt in hoeverre kleinverbruikers door een financiële beloning en gerichte voorlichting gestimuleerd kunnen worden tot energiebesparing. De 2300 huishoudens die deelnemen aan het experiment ontvangen een premie van 75 of 150 gulden als het elektriciteitsverbruik ten minste met 7% afneemt ten opzichte van het voorgaande jaar. Het experiment is een variant op de voorstel tot een 'besparingssnip', door Minister Andriessen gedaan tijdens de UCV van 16 november 1992. EZ financiert in het experiment de uit te keren bonussen en de begeleiding van het onderzoek.

Fusies

De horizontale integratie en samenwerking in de distributiesector gaat in 1993 gestaag door. Per 1 januari van het betreffende jaar gaat formeel het Energie Distributiebedrijf Oost- en Noord-Nederland (N.V. EDON) van start, een holding van de energiedistributiebedrijven EGD en IJsselmij. Een grote fusie per 1 januari 1994 is in 1993 uitgewerkt; het betreft de fusie tussen het PEB Friesland en de PGEM Gelderland. Onder de naam NUON Energieonderneming voor Gelderland, Friesland en Flevoland gaan de twee bedrijven verder. NUON zal bestaan uit verschillende werkmaatschappijen. Zo gaan de PGEM-distributiebedrijven Arnhem en Rivierenland ook per 1 januari 1994 samen met ZGN Nijmegen. De ZGN worden een zelfstandige dochter van NUON. Verder gaan de Veluwe Nutsbedrijven en de PGEM distributiebedrijf Apeldoorn per dezelfde datum samenwerken als een zelfstandige werkmaatschappij van de NUON. De VNB hadden vergevorderde plannen tot een fusie met GAMOG, maar de Apeldoornse gemeente bleek van plan de aandelen te verkopen aan de PGEM en gaf geen toestemming tot een fusie met GAMOG. Overigens hebben de PEB/PGEM en de EDON uitgesproken te streven naar de oprichting van een gezamenlijke holding in 1995. Het N.V. Regionaal Nutsbedrijf 's-Hertogenbosch wordt per 1 juli 1993 overgedragen aan de PNEM. Een derde van de aandelen van het Openbaar Nutsbedrijf Schiedam zal per 1 januari 1994 overgenomen worden door het Gemeentelijk Energiebedrijf Rotterdam, waarmee ook de intensievere samenwerking een feit is. Pogingen tot nauwere samenwerking en een eventuele aandelenfusie stranden bij het Energiebedrijf Midden-Holland en Regionaal Energiebedrijf Utrecht, en tussen de EWR Leiden en het Gemeentelijk Energiebedrijf Zuid-Holland West. Het Energiebedrijf Amsterdam, GEB Rotterdam en het PEN willen de krachten bundelen onder de naam Energie Holland. Gestreefd wordt naar een samenwerkingsverband met betrekking tot de inkoop van energie, transport van elektriciteit, telematica en energiediensten voor grote industriële afnemers.

De distributiebedrijven MEGA Limburg, Delta Nutsbedrijven en PNEM ondertekenen samen met productiebedrijf EPZ op 23 december de samenwerkingsovereenkomst, waarmee de B.V. Energie Zuid-Nederland (EZN) een feit is. De vier bedrijven gaan nauwer samenwerken bij de ontwikkeling van beleid voor de energievoorziening. EZN is een joint venture die de inkoop en levering van energie aan grote afnemers zal verzorgen. Wanneer de Europese liberalisering doorzet, zal op termijn de joint venture doorgroeien tot een holding van de vier bedrijven. Ook de distributiebedrijven EDON en NUON werken aan een samenwerkingsverband met productiebedrijf EPON.

Joint venture bouw AVI-Moerdijk

De PNEM, N.V. Delta Nutsbedrijven en N.V. MEGA Limburg vormen in 1993 een joint venture voor de bouw van een afvalverbrandingsinstallatie op het terrein van het Industrie- en Havenschap Moerdijk. De verbrandingscapaciteit zal 600.000 ton afval per jaar bedragen. De warmte wordt geleverd aan een elektriciteitsproductiecentrale van EPZ; per jaar wordt zo 144 miljoen m³ gas bespaard. De Europese Investeringsbank zegt in 1993 een lening van 500 miljoen gulden toe voor de bouw van de AVI die in 1997 in bedrijf moet komen.

Nieuwe MAP

Op 18 oktober stelt de energiedistributiesector de uitgangspunten voor haar tweede Milieu Actie Plan, het U-MAP, vast. Zes werkgroepen, bestaande uit medewerkers van de distributiebedrijven en Novem, hebben het onderzoek hiervoor uitgevoerd onder begeleiding van de Commissie Milieu van EnergieNed en McKinsey. Het nieuwe U-MAP verhoogt de reductiedoelstelling voor CO₂ van 9,6 miljoen ton tot 17,7 miljoen ton CO₂ in 2000. Het U-MAP bevat maatregelen die aan de verbruikerszijde tot 9,3 miljoen ton en aan de productiezijde tot 9,5 miljoen ton CO₂-reductie moeten leiden. De verzuringsdoelstelling wordt in het U-MAP verlaagd van 0,9 tot 0,4 miljard zuurequivalenten. Naar verwachting zal 0,3 miljard gerealiseerd kunnen worden, in het eerste MAP werd nog uitgegaan van 0,2 miljard. Daarnaast stelt de sector zichzelf een taak op het gebied van duurzame energie: 3,2% van het totale elektriciteitsverbruik in 2000 zal op duurzame wijze geproduceerd moeten worden, in het bijzonder door middel van windenergie, waterkracht en biomassa.

Aan de verbruikerszijde onderscheidt het U-MAP drie doelgroepen, huishoudens, utiliteit en industrie, voor welke afgeleide doelstellingen en een bijbehorend maatregelenpakket zijn bepaald. De huishoudens dienen door isolatie, 'beter huishouden', aanschaf en gebruik van energiezuinigere apparatuur en HR-ketels de doelstelling te bereiken. Door huishoudens verder geleidelijk te voorzien van telemeters, kunnen distributiebedrijven het inzicht in het effect van acties vergroten, krijgt de eindverbruiker directe feedback en kan mogelijk het volhouden van besparingsgedrag worden bevorderd. Binnen de moeilijkere doelgroep utiliteit zal de aandacht worden gericht op de 10% grootste verbruikers, rond 3000 klanten per distributiebedrijf. Het betreft maatregelen op het gebied van ruimteverwarming, verlichting, koeling en warmwatervoorziening. Binnen de industrie concentreert de sector zich op de bedrijfstakken waar voldoende besparingspotentieel en kennis aanwezig is. De maatregelen lopen uiteen van gedragsverandering tot complexe procesverbeteringen.

Maatregelen aan de productiezijde hebben betrekking op warmte/kracht-koppeling en commercialisatie van duurzame energie. Voor deze activiteiten stelt EZ een bedrag van 151 miljoen gulden aan subsidies beschikbaar. Voor warmte/kracht-koppeling wordt uitgegaan van een uitbreiding van het w/k-vermogen ten opzichte van 1990 met 5600 MW. De toename van het aandeel duurzame energie in het elektriciteitsverbruik zal bevorderd worden met subsidies, een stimuleringsprogramma voor zonneboilers, samenwerking en financiële deelneming in elkaars projecten, demonstratieprojecten e.d.

Het totale activiteitenpakket zal jaarlijks 595 miljoen gulden vergen. Daarvan wordt ongeveer 450 miljoen door de distributiesector bijeengebracht, grotendeels via de MAP-heffing. Deze wordt verhoogd van 1,1% via 1,8% tot 2,1% van de energieprijzen in 1997.

Op grond van het U-MAP zal elk distributiebedrijf begin 1994 een eigen tweede B-MAP publiceren. Daarna volgt eventuele bijstelling van het U-MAP in een definitief A-MAP dat de plannen voor de komende jaren vastlegt. Ook zal dan een nieuwe Set van Afspraken met het Ministerie van EZ worden overeengekomen.

Sanering terrein voormalige gasfabrieken

De Werkgroep bodemsanering doet in een tussenrapport in januari 1993 en in het eindrapport 'Saneren zonder stagneren' van 23 november 1993 onder andere de aanbeveling aan de overheid om de energiesector zelf de saneringskosten van vervuilde terreinen van voormalige gasfabrieken te laten betalen. De financiering zou kunnen geschieden door middel van een heffing op energie voor de huidige eindverbruikers. Minister Alders is positief over dit voorstel en wil overleg voeren met energiebedrijven. EnergieNed keurt de suggestie tot een dergelijke heffing nadrukkelijk af.

Spaarlampenactie

Half september gaat de nationale spaarlampenactie van start. De actie is tot stand gekomen na nauwe samenwerking tussen EnergieNed, spaarlampproducenten en de energiebedrijven. De energiebedrijven hopen dat na de actie in 1994 elk huishouden gemiddeld twee spaarlampen heeft.

Subsidie op energiezuinig witgoed

Een vijftal distributiebedrijven start 1 september een proefproject waarbij een consument vijftig gulden korting krijgt op de aanschaf van een energiezuinige koelkast of diepvriezer zonder harde CFK's. De uitvoering van de regeling garandeert ook een milieuverantwoorde verwerking van een oude koelkast of diepvriezer; de detaillist krijgt alleen vijftig gulden terug van het energiebedrijf als een oud exemplaar ingeleverd wordt bij een erkende inzamelaar. De lijst van apparaten die in aanmerking komen voor de regeling is gebaseerd op de in de Wet Energiebesparing Toestellen gehanteerde criteria.

Subsidies energiebesparing

Per 22 juni kan geen aanvraag meer worden ingediend voor subsidie op de aanschaf van een HR-ketel. Het budget van de Subsidieregeling Energiezuinige en Emissiearme Verwarmingstoestellen voor 1993 is uitgeput en EZ besluit de regeling per 1994 te laten vervallen. EnergieNed doet een beroep op de distributiebedrijven de eigen subsidiebijdrage ook stop te zetten. Een aantal bedrijven legt dit verzoek naast zich neer en betaalt de eigen 175 tot 350 gulden subsidie wel uit.

De succesvolle subsidieregeling Energiebesparings- en Milieuadviezen (EMA) wil het doorlichten van gebouwen, installaties en processen op energie- en/of milieuaspecten bevorderen. Een extern adviseur brengt het advies uit voordat een energiebesparings- of milieuproject start. De regeling voor 1993 treedt 23 januari in werking en wordt uitgevoerd door Novem. Het budget bedraagt 4,8 miljoen gulden.

De subsidieregeling energiebesparing in bestaande gebouwen bevordert maatregelen en investeringen voor isolatie, warmteterugwinning, rendementsverbetering van verwarmingstoestellen, meet- en regelapparatuur, beperking van ventilatieverliezen en vervanging van luchtbehandelingsapparatuur. Begin 1993 bedraagt het oorspronkelijke budget 100 miljoen gulden, EZ en de distributiebedrijven dragen elk de helft bij. De regeling blijkt populair. In de loop van het jaar verhoogt EZ daarom het budget met 15 miljoen en nog eens 10 miljoen gulden. De energiedistributiesector vult het

budget aan met dezelfde bedragen, waardoor het totale budget voor de SEBG in 1993 150 miljoen gulden is. De distributiebedrijven nemen de regeling in 1994 over.

Tussenevaluatie MAP

Op 17 juni presenteert de directeur van EnergieNed de resultaten van het Milieu Actie Plan in 1992. Dit eerste Milieuactieplan van de distributiesector werd in februari 1991 vastgesteld. De MAP-doelstellingen werden gebaseerd op het NMP van 1989. Voor CO₂ werd de doelstelling uitgedrukt in een hoeveelheid te vermijden CO₂-emissies van 9,6 miljoen ton teneinde in 2000 stabilisatie te bereiken ten opzichte van 1990. Voor de verzurende emissies SO₂ en NO_x zouden tot het jaar 2000 0,9 miljard zuur-equivalenten moeten worden vermeden. Vermeld moet echter worden dat een beperking van maximaal 0,2 miljard zuurequivalenten mogelijk werd geacht. De doelstellingen voor 2000 werden gebaseerd op dat deel van de nationale emissies dat distributiebedrijven zouden kunnen beïnvloeden, voor CO₂ werd daartoe uitgegaan van een derde deel. Van de te vermijden CO₂-emissies zou eenderde door warmte/krachtkoppeling bereikt worden. Het MAP bevatte voor de drie doelgroepen huishoudens, bedrijfsleven en overheid, en de sector zelf een groot aantal maatregelen, met name in de vorm van te implementeren technieken. Verwacht werd dat na het aanloopjaar 1991 in de periode '92-'95 een groot deel van de direct uitvoerbare maatregelen geïmplementeerd kon worden.

Uit de evaluatie blijkt dat in 1992 een beperking van de CO₂-toename is gerealiseerd van 1,2 miljoen ton, 12,5% van de totale doelstelling. Daarmee is de verwachte 9% voor het jaar '92 ruim gehaald. De beperking van de zuurequivalenten met 22,5 miljoen overtreft ook de verlaagde doelstelling van 18,9 miljoen voor het jaar 1992. Of de doelstelling voor de verzurende emissies definitief naar beneden toe is bijgesteld wordt niet duidelijk. De doelgroep huishoudens ligt op schema; met name de HR-ketel en de energie- en waterbesparende douchekoppen doen het erg goed. De maatregelen op het gebied van isolatie en spaarlampen verlopen iets minder succesvol. De resultaten voor de doelgroep bedrijfsleven en overheid zijn minder. Met name de introductie van efficiënte verlichtingssystemen en HR-ketels blijft sterk achter. Redenen voor de problemen bij deze doelgroep zijn de diversiteit van de groep, het relatief geringe aandeel van de energiekosten in de totale bedrijfskosten en de gangbare beslissingsstructuur. In de eigen sector verloopt de CO₂-beperking uitermate voorspoedig door de plaatsing van vele warmte/kracht-installaties. De implementatie van windenergie blijft echter achter. Van de MAP-heffingsopbrengst in 1992, een bedrag van 195 miljoen, werd 166 miljoen besteed en de rest toegevoegd aan de MAP-reserves. De conclusie in de tussenevaluatie is dat de activiteiten op sommige punten misschien bijgesteld kunnen worden maar dat het beleid op zich succesvol is.

Warmte/kracht

In 1993 onderneemt een aantal distributiebedrijven initiatieven tot de bouw van groot-schalige warmte/kracht-centrales, vaak in samenwerking met de industrie. Zo tekenen de PNEM, Delta Nutsbedrijven en chemiebedrijf Dow Terneuzen in november een beginselovereenkomst voor de bouw van een warmte/kracht-centrale van ruim 400 MW. Hiertoe zal een joint venture worden opgericht. Akzo wil in samenwerking met EDON een bestaande warmte/kracht-centrale in Delfzijl uitbreiden tot meer dan 500 MW. De EDON en Gasunie besluiten in november tot de oprichting van de joint ven-

ture Gasedon-Emmen. Deze joint venture zal voor 135 MW aan warmte/krachtinstallaties plaatsen in de glastuinbouwgebieden rond Klazinaveen en Erica. De installatie van warmte/kracht in joint venture verband is niet geregeld in de Elektriciteitswet. Door de oprichting van een joint venture kan de verplichting tot inpassing in de landelijke stroomproductie en de goedkeuring van de Sep dus omzeild worden. Door teruglevering van een groot deel van de geproduceerde stroom aan het openbare net worden de distributiebedrijven in feite grootproducenten, buiten de centrale planning van de stroomproductie om. De Sep laat weten dat zonder sturing en overleg de kans bestaat op overcapaciteit en gedwongen terugschakeling, waardoor onvermijdelijk hogere stroomprijzen ontstaan. Minister Andriessen stelt tijdens de UCV van 20 september dat zorgvuldige afstemming zal moeten plaatsvinden tussen de Sep, de distributiesector en betreffende bedrijven over inpassing van decentrale grootschalige warmte/kracht. In het nieuwe elektriciteitsplan dat uitkomt in 1994 zullen nieuwe spelregels betreffende de grote decentrale warmte/kracht-eenheden opgenomen worden.

Windenergie

Op 19 april wordt het windpark bij de Volkeraksluizen officieel geopend. Met dit park is een opgesteld vermogen van 100 MW windenergie in Nederland een feit. Het windpark van de PNEM bestaat voorlopig uit elf turbines van elk 500 kW. Het nieuwe Windpark Eemshaven, met 40 turbines van elk 250 kW, wordt op 17 september geopend. Het park is een samenwerkingsverband tussen het EGD en de Deense windmolensfabrikant MICON. Het totaal geïnstalleerde windenergievermogen eind 1993 bedraagt 132 MW.

De energiebedrijven PNEM en PGEM besluiten in 1993 tot samenwerking met Delta Nutsbedrijven bij de bouw van een aantal windparken in Zeeland. Ook het Regionaal Energiebedrijf Dordrecht zal gaan bouwen in Zeeland. Het PEN start in december met de bouw van een windpark in het IJsselmeer. Met vier turbines, elk met een vermogen van 500 kW, wil het energiebedrijf ervaring opdoen met de bouw en het onderhoud van windturbines in het water. Aan de bouw is een lange periode van verzet voorafgegaan. Uiteindelijk verloor de Vereniging tot Behoud van het IJsselmeer de laatste procedure.

Bij de bouw en exploitatie van windmolens doet zich een aantal problemen voor. Zo is er sprake van ambtelijke willekeur bij de vergunningverlening, hoge kosten bij aansluiting op het elektriciteitsnet en (te) lage en sterk uiteenlopende terugleververgoedingen. Door de instelling van provinciale projectteams en het verdelen van de netinpassingkosten over meerdere turbines wordt een deel van de problemen opgelost. Daarnaast buigt een arbitragecommissie zich over de teruglevertarieven.